

SCENARIUSZ LEKCJI JĘZYKA POLSKIEGO

KLASA VII – VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

TEMAT: „WALORY ARTYSTYCZNE I ZNACZENIE POLSKICH PIEŚNI PATRIOTYCZNYCH”

Kinga Michalec

CELE LEKCJI

- Zaznajomienie uczniów z treścią i problematyką polskich pieśni patriotycznych (zwrócenie uwagi na czas i okoliczności powstania pieśni, nawiązanie do historii, heroizmu i braterstwa powstańców, niezłomności żołnierzy, męczeństwa narodowego Polaków).
- Podkreślenie walorów artystycznych i znaczenia polskich pieśni patriotycznych.
- Uwrażliwienie uczniów na piękno języka ojczystego.

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- zna i potrafi wyjaśnić pojęcie polska pieśń patriotyczna,
- określa czas i okoliczności powstania pieśni,
- wskazuje i nazywa środki artystyczne występujące w tekstach patriotycznych,
- określa funkcje wybranych środków poetyckich,
- formułuje dłuższą wypowiedź ustną,
- redaguje wnioski.

METODY PRACY

- wykład
- pogadanka
- praca z tekstem

FORMY PRACY

- indywidualna
- zbiorowa
- grupowa

ŚRODKI I MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

- teksty polskich pieśni patriotycznych
- karty pracy
- nagrania utworów
- odtwarzacz CD

PRZEBIEG LEKCJI

- Wykład nauczyciela i krótka pogadanka na temat bolesnej historii

narodu polskiego, jego drogi do wolności.

- Wysłuchanie nagrań dwóch wybranych pieśni patriotycznych

(np. „Mazurek Dąbrowskiego”, „Rota”) jako ilustracji muzycznej do wykładu nauczyciela.

- Podział klasy na grupy.

- Uczniowie pracują w grupach czteroosobowych.
- Każda z grup otrzymuje tekst wybranej pieśni patriotycznej (gr. I - Mazurek Dąbrowskiego, gr. II - Rota, gr. III - Marsz Pierwszej Brygady, gr. IV - O mój rozmarynie, gr. V - Rozkwitały pąki białych róż).
- Zadaniem uczniów jest przeczytanie otrzymanego tekstu ze szczególnym zwróceniem uwagi na walory artystyczne i znaczenie pieśni.
- Grupy dokonują analizy utworów, uzupełniając karty pracy: wskazują czas i okoliczności powstania pieśni oraz określają ich tematykę, wyszukują środki artystycznego obrazowania (np. epitety, metafory, porównania, anafory, wykrzyknienia) i określają ich funkcje (np. wzbogacenie treści, uplastycznienie utworu, podkreślenie kluczowych słów, rytmizacja tekstu, budowanie nastroju).
- Uczniowie przystępują do prezentacji opracowanego materiału.

- Podsumowanie lekcji.

- Określenie walorów artystycznych polskich pieśni patriotycznych.
- Znaczenie pieśni w trudnych czasach walki o wolność narodu polskiego oraz w życiu kolejnych pokoleń Polaków.

POLSKIE PIEŚNI PATRIOTYCZNE

1. PODAJ TYTUŁ I AUTORA ANALIZOWANEJ PIEŚNI.

.....

2. WSKAŻ CZAS I OKOLICZNOŚCI POWSTANIA TEKSTU.

.....

.....

3. OKREŚL TEMATYKĘ UTWORU.

.....

.....

4. PRZEDSTAW KRÓTKO (W KILKU ZDANIACH) PROBLEMATYKĘ PIEŚNI,
WSKAZUJĄC WYDARZENIA, DO KTÓRYCH TEKST NAWIĄZUJE.

.....

.....

.....

5. ZWRÓĆ UWAGĘ NA ŚRODKI ARTYSTYCZNEGO OBRAZOWANIA.
NAZWIJ JE I OKREŚL FUNKCJE, JAKIE PEŁNIĄ W UTWORZE.

.....

.....

.....

6. WYJAŚNIJ, DO JAKICH REFLEKSJI SKŁANIA ANALIZOWANA PIEŚŃ.

.....

.....

Mazurek Dąbrowskiego

Józef Wybicki

Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

Ref.

Marsz, marsz Dąbrowski
Z ziemi włoskiej do Polski,
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem. (bis)

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy!

Ref.

Marsz, marsz Dąbrowski...

Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla Ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze!

Ref.

Marsz, marsz Dąbrowski...

Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakany:
Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany!

Ref.

Marsz, marsz Dąbrowski...

Rota

słowa: Maria Konopnicka
muzyka: Feliks Nowowiejski

Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród!

Nie damy pogrześć mowy!

Polski my naród, polski ród,

Królewski szczep piastowy!

Nie damy, by nas gnębił wróg!

Tak nam dopomóż Bóg! (bis)

Do krwi ostatniej kropli z żył

Bronić będziemy ducha,

Aż się rozpadnie w proch i w pył

Krzyżacka zawierucha.

Twierdzą nam będzie każdy próg!

Tak nam dopomóż Bóg! (bis)

Nie będzie Niemiec pluł nam w twarz,

Ni dzieci nam germani!

Orężny stanie hufiec nasz,

Bóg będzie nam hetmani!

Pójdziem, gdy zagrzmi złoty róg!

Tak nam dopomóż Bóg! (bis)

Nie damy miana Polski zgnieść

Nie pójdziem żywo w trumnę!

Na Polski imię, na jej cześć

Podnosim czoło dumnie!

Odzyska ziemię dziadów wnuk!

Tak nam dopomóż Bóg! (bis)

Marsz Pierwszej Brygady

słowa: Tadeusz „Kostek” Biernacki i Andrzej Hałaciński

muzyka: autor nieznany

Legiony to — żołnierska buta,

Legiony to — ofiarny stos,

Legiony to

rycerska nuta,

Legiony to — straceńców los!

Ref.

My, Pierwsza Brygada,

strzelecka gromada,

Na stos rzuciliśmy swój życia los

Na stos — na stos! (bis)

Mówili, żeśmy stumanieni,

Nie wierząc w to, że chcieć to móc,

Lecz trwaliśmy osamotnieni,

A z nami był nasz drogi Wódz.

Ref My, Pierwsza Brygada...

O, ileż mąk, ileż cierpienia,

O, ileż krwi, wylanych łez,

Pomimo to nie ma zwątpienia,

Dodawał sił wędrówki kres.

Ref My, Pierwsza Brygada...

Nie chcemy dziś od was uznania,

Ni waszych łez, ni waszych słów,

Skończyły się dni kołatania

Do waszych głów, do waszych serc.

Ref My, Pierwsza Brygada...

Legiony to są Termopile,

Legiony to - rozpaczy głos,

Legiony — słońce na mogile,

Legiony — krwawych ofiar stos.

Ref My, Pierwsza Brygada...

O mój rozmarynie

słowa: Wacław Denhoff-Czarnocki
melodia ludowa

O, mój rozmarynie, rozwijaj się, (bis)
Pójdę do dziewczyny, pójdę do jedynej,
zapytam się. (bis)

A jak mi odpowie: nie kocham cię, (bis)
Ułani werbują, strzelcy maszerują,
zaciągnę się. (bis)

Dadzą mi bućki z ostrogami (bis)
I siwy kabacik, i siwy kabacik z "łogami. (bis)

Dadzą mi konika cisawego (bis)
I ostrą szabelkę, i ostrą szabelkę do boku
mego. (bis)

Dadzą mi uniform popielaty, (bis)
Ażebym nie tęsknił, ażebym nie tęsknił do
swojej chaty. (bis)

Dadzą mi manierkę z gorzałczyną, (bis)
Ażebym nie tęskił, ażebym nie tęsknił za
dziewczyną. (bis)

Dadzą mi karabin z polskiej stali, (bis)
Abym celnie strzelał, abym celnie strzelał
do Moskali. (bis)

A kiedy już wyjdę na wiarusa, (bis)
Pójdę do dziewczyny, pójdę do jedynej
po całusa. (bis)

A gdy mi odpowie - nie wydam się, (bis)
Hej, tam kule świszczą i bagnety błyszczą,
poświęcę się. (bis)

Pójdziemy z okopów na bagnety, (bis)
Bagnet mnie ukłuje, śmierć mnie pocałuje,
ale nie ty. (bis)

A gdy mnie przyniosą z raną w boku, (bis)
Wtedy pożałujesz, wtedy pożałujesz
z łezką w oku. (bis)

Za tę naszą ziemię skąpaną we krwi, (bis)
Za naszą niewolę, za nasze kajdany,
za wylane łzy. (bis)

Rozkwitały pąki białych róż

słowa: Kazimierz Wroczyński

muzyka: Mieczysław „Kozar” Słobódzki

Rozkwitały pąki białych róż,

Wróć, Jasieńku, z tej wojenki już,

Wróć, ucałuj, jak za dawnych lat,

Dam ci za to róży najpiękniejszy kwiat. (bis)

Kładłam ci ja idącemu w bój

Białą różę za karabin twój.

Nimeś odszedł, Jasiuleńku, stąd,

Nimeś próg przestąpił, kwiat na ziemi zwiądnął. (bis)

Ponad stepem nieprzejrzana mgła,

Wiatr w burzanach cichuteńko łka.

Przyszła zima, odpadł róży kwiat,

Poszedł w świat Jasieńko, zginął po nim ślad. (bis)

Już przekwitły pąki białych róż,

Przyszło lato, jesień, zima już.

Cóż ci teraz dam, Jasieńku, hej!?

Gdy z wojenki wrócisz do dziewczyny swej? (bis)

Jasieńkowi nic nie trzeba już,

Bo mu rosną nowe pąki róż.

Tam nad jarem, gdzie w wojence padł,

Rozkwitł u mogiły biały róży kwiat. (bis)

